

Kirkens Nødhjelp

02-2024
magasinet

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Kirkens Nødhjelp kjemper sammen med mennesker og organisasjoner over hele verden for å avskaffe fattigdom og urettferdighet.

Vi gir nødhjelp i katastrofer og jobber langsiktig for utvikling i lokalsamfunn. For å fjerne årsaker til fattigdom påvirker vi samtidig myndigheter, næringsliv og religiøse ledere til å ta riktige beslutninger.

Kirkens Nødhjelp er en felleskirkeleg diakonal organisasjon for global rettferdighet. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Kirkens Nødhjelp - Sammen for en rettferdig verden!

Kirkens Nødhjelp-magasinet

Ansvarlig redaktør: Aksel Jakobsen

Redaktør: Kristine Eid

Kontaktinfo: kristine.eid@nca.no

I redaksjonen: Anette Torjusen, Arne Grieg Riisnæs, Håvard Bjelland, Martin Berge, Sara Hestnæs Egenæs Lovlien, Linn Holmquist, Åsne Gullikstad, Siv Holthe Krogh

Andre bidragsytere: Mari Nythun Utheim, Ingeborg Synøve Midttømme

Bibelt tekst er hentet fra Bibel 2011 © Bibelselskapet

Redaksjon avsluttet: 25.04.2024

Grafisk design: Martin Berge

Trykk: Fjellberg

ISSN: 1503-986

Ettertrykk er tillatt når kilde oppgis.

På omslaget er det brukt vannbasert matt trykkklakk som beskytter mot fargesmitte. Lakken er ikke miljøskadelig og er 100 % nedbrytbar. Hele magasinet kan derfor resirkuleres. Kirkens Nødhjelp-magasinet kommer ut fire ganger i året i et opplag på cirka 45 000. Bladet er gratis og sendes til alle givere og støttespillere. Magasinet har lave produksjons- og trykkekostnader. Ønsker du å motta Kirkens Nødhjelp-magasinet? Send din postadresse til giver@kirkensnodhjelp.no.

Endringer?

Skal du flytte, endre adresse, ønsker du Magasinet på e-post istedenfor i postkassen, eller får du flere Magasinet til samme husstand, men ønsker bare ett? Send en e-post til giver@kirkensnodhjelp.no eller ring mellom 9.00 og 15.00.

Besøksadresse: Bernhard Getz gate 3

Postadresse: Pb 7100, St Olavs Plass, 0130 Oslo

Telefon: 22 09 27 00

E-post: giver@kirkensnodhjelp.no

Internett: www.kirkensnodhjelp.no

Gavekonto: 1594 22 87248

Kirkens Nødhjelp er medlem i
Innsamlingskontrollen.

Norad støtter Kirkens Nødhjelps arbeid for en rettferdig verden.

Les om personvern på www.kirkensnodhjelp.no

FORSIDEN: Glendy Augustin arbeider for å ta vare på naturressursene og klimaet i Guatemala.

FOTO: Håvard Bjelland/
Kirkens Nødhjelp

LEDER

Menneskene som gir oss håp

I en verden hvor mye av utviklingen går i feil retning, betyr menneskene som gir oss håp, ekstra mye.

Vi lever i en tid hvor verdenssituasjonen er mørkere enn på lenge. Lidelsene som følge av krigen i Midtøsten kan ikke beskrives med ord, og tallene på antall skadde og drepte er vanskelig å ta inn over seg. I Sudan har krigen pågått i over ett år, og situasjonen er i ferd med å utvikle seg til den største humanitære krisen i verden.

Den globale temperaturen stiger, og klimaendringene øker. I 2024 er det ventet at nesten 300 millioner mennesker vil trenge humanitær hjelp og beskyttelse som følge av krig, konflikt og klimaendringer.

I slike tider vender vi oss til menneskene som gir oss håp, og i Kirkens Nødhjelp møter vi mennesker som gir oss håp – hver eneste dag.

I dette magasinet møter vi Renata Marie Ellingsen og Øistein Tidemand-Johannessen, som arbeider med Kirkens Nødhjelps respons i Ukraina. Krigen har vart i over to år, og behovene for humanitær hjelp og psykososial støtte øker. De forteller at det som gir dem håp, er å se ukrainernes evne til å opprettholde en form for normal hverdag, selv om de lever tett på krigen.

Vi skal også til Guatemala, hvor 27 år gamle Glendy Augustin kjemper for klimaet og arbeider for å ta vare på skogen i landet. Guatemala er hardt rammet av klima-

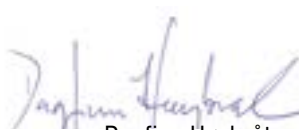
endringer, som har ført til mer ekstremvær og flere skogbranner.

Som en del av urbefolkningen lærte Glendy tidlig viktigheten av å bevare naturen for alt liv.

– Jeg føler en forpliktelse til å ta denne kampen, slik at barn og unge får det bedre, sier hun.

Det gir håp å se at tusenvis av mennesker engasjerer seg i fasteaksjonen vi nylig har lagt bak oss. Konfirmanter, frivillige og menigheter legger ned en enorm innsats for at folk i nød skal få hjelp. Den innsatsen og givergleden vi ser under fasteaksjonen, fortsetter å varme hvert eneste år.

Det varmer også å se at mange melder seg som faste givere til Kirkens Nødhjelp i denne usikre tiden. Vi takker for tilliten og jobber hver dag for å leve opp til den. Med hjelp og bidrag fra dere kan vi fortsette det viktige arbeidet med å hjelpe dem som trenger de mest, og gi mennesker håp – enten de er i Midtøsten, Sudan, Ukraina eller Guatemala. Det er vi veldig takknemlig for.

Dagfinn Høybråten
generalsekretær i
Kirkens Nødhjelp

12

ETIOPIA: Prosjektet Ethiopia Connect har som mål å knytte småbønder til marked gjennom blant annet eggproduksjon.

17

TANZANIA: Hamida lærer bønder hvordan de kan gjøre jordbruket mer effektivt.

26

UKRAINA: Mange ukrainere forsøker å leve et vanlig hverdagsliv, til tross for krigen.

30

ZIMBABWE: Gruvedrift fører til miljøødeleggelser og menneskerettighetsbrudd. Jusstudenter vil hjelpe lokalsamfunn som rammes negativt.

Guatemala:

Puster grønt håp inn

i Guatemalas skoger

Så langt i år har det vært nesten 500 skogbranner i Guatemala. Temperaturen stiger, og vannmangelen øker. Midt i de krevende klimaendringene har det vokst frem en kamp blant de unge for Moder Jord, tuftet på urbefolkningens årelange pakt med naturen.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Vinden røsker varsomt tak i håret til 27 år gamle Glendy Augustin, der hun med lette steg følger den kjente stien gjennom skogen. Barndommens lekegrind, vokselivets rekreasjon og nå hennes viktigste kampsak.

– Moder jord er utsatt for stor risiko nå, og alt er knyttet sammen. Menneskene, skogene og elvene. Vi kan ikke leve uten mat, vann og luft, vi må bevisstgjøre folk på å engasjere seg i klimakampen, sier hun.

LIV I FARE

Vi er utenfor San Marcos i Guatemala, hvor 27-åringen har vokst opp. Engasjementet for politikk, klima og skog arvet hun av

Glendy Augustin føler en forpliktelse til å ta klimakampen for å skape en bedre framtid for barn og unge.

faren sin bare 14 år gammel. Som urfolk-skinne og maya mam lærte hun tidlig vik-tigheten av å bevare naturen for alt liv.

– Jeg mistet faren min tidlig, så for meg har det vært viktig å fortsette i hans fotspor som en aktivist med en tydelig stemme.

Klimaendringene merkes godt i hele Mel-lom-Amerika. Dystre tall fra Guatemala vitner om det. Gjennomsnittstempera-turen i landet har økt med en halv grad siden 1950 og er forventet å øke med en halv grad til innen 2050. Det er ventet mer styrtregn og stormer i 2024 enn tidligere, og arter og planter utryddes.

Matproduksjonen blir dårligere og dårlig-ere. 33 prosent har ikke sikker tilgang til mat, 50 prosent av barna er underernært.

– Vi ser flere skogbranner, som er et re-sultat av ødelagt jord, forurensede elver og manglende respekt for naturen. Jeg er opptatt av at vi må bevare ressurser, og har vært med i en gruppe som kjemper for klimaet i hovedstaden, forteller hun.

Hun forteller at mange på hennes alder har emigrert på grunn av klimaendringer og arbeidsledighet.

– Jeg føler en forpliktelse til å ta denne kampen, slik at barn og unge får det bedre. Vi må forsvare landområdene våre. Det er

en viktig del av mitt liv og min aktivisme. Min historie. Livet og naturen er hellig.

EMIGRERER TIL NABOLAND

Guatemala opplever også stor vannman-gel. Neste år vil landet ha et vannunder-skudd på 200 millioner kubikkmeter.

Kirkens Nødhjelp jobber for å forebygge klimaendringer og styrke urbefolkningens rettigheter i dette området sammen med vår partner COPAE. Vi jobber også mål-rettet mot ungdom og kvinner som Glendy.

Glendy forteller at mange på hennes alder har emigrert på grunn av klimaendringer og arbeidsledighet.

Strømmen av unge som flytter, er også godt merkbart i Totonicapan, hvor stadig flere emigrerer til Mexico og USA.

Klimaendringene er også merkbare på nært hold. Skogen vi bevarer her sammen med vår partner Utz Che, har vært utsatt for fem skogbranner så langt i år.

FRA FRØ TIL TURISME

De høyreiste trærne strekker seg stolte mot den knallblå himmelen idet vi kommer oss opp i høyden til skogen som har fått navnet Chajil Siwan. Mektig som en kate-

dral inviterer den oss inn på det flere kilo-meter lange stinettet. Skogen er over 200 år gammel, er hjem for over 50 fuglearter og er 20.000 hektar stor. Takket være sko-gen er over 2000 vannkilder operative til befolkningen som bor rundt.

– Skogen er alt for meg. Her har jeg vokst opp, og her har jeg jobbet siden jeg var lit-en. Fuglelivet og trærne betyr utrolig mye, smiler 32 år gamle Walter Alvarado idet han tar oss imot ved inngangen til skogen.

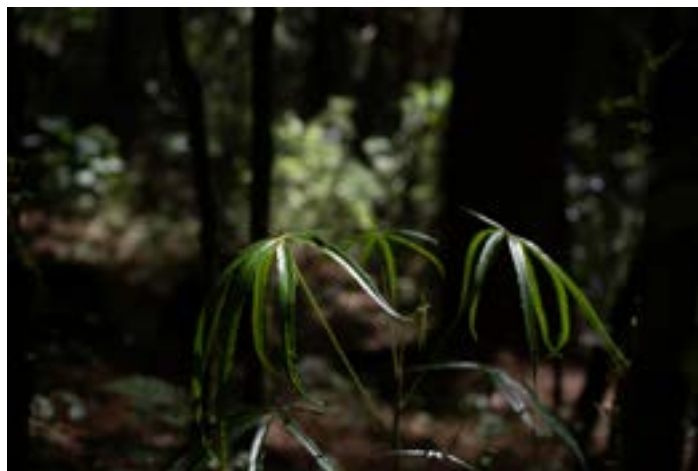
Walter er ikke bare en kunnskapsrik guide, som har jobbet i denne parken gjennom 15 år, men han er også en forkjemper for at planter og fugler ikke skal dø ut. Jobbska-ping og bevaring går hånd i hånd her og er en viktig del av prosjektet. I dag skal han ta oss med inn i eventyrskogen og vise oss eksempler på hvordan det jobbes.

– Naturen og kunnskapen om naturen har blitt overført til meg fra besteforeldrene mine. Den arven vil jeg ta med meg vi-dere, slik at vi kan beskytte både skog og lokalsamfunn, sier Walter.

STORE PLANTEFELT

Han starter med å peke på en plakat med utrydningstruede fugler.

– For å gjøre levekårene bedre for utryd-ningstruet fugler planter vi for eksempel busker med bær som tiltrekker seg fu-

glene, forklarer han.

Han viser oss også et plantefelt for busker og trær.

– Vi tar vare på frø av trær og busker som også kan gå tapt, og planter nytt, forklarer han.

Skogbrannene som har herjet i området, har gjort det nødvendig å lage såkalte branngater. Nesten tre kilometer med branngater i skogen skal stoppe branner fra å spre seg.

Walter er en av 15 ansatte som jobber med

turisme i området for å spre kunnskap om hvilket press naturen er under, og samtidig sørge for arbeidsplasser i lokalsamfunnet.

I tilknytning til skogen er det nå bygd et turistsenter og en kafe, og det er ulike aktiviteter i området i tillegg til turisme og guidede turer i parken.

– På den måten sørger vi for at folk blir boende, samtidig som vi bevarer naturen, sier Walter, som ved siden av jobben snart er ferdig utdannet jurist. Og han er helt sikker på hva han skal bruke tiden sin til.

– Det er å bevare naturen, smiler han. ■

Guatemala

- Befolkning: 17 millioner
- Areal: 108 890 km²
- Språk: Spansk
- Behov for nødhjelp: 5,3 millioner

KILDE: FN, SNL

Walter er guide i skogen Chajil Siwan og arbeider for å bevare utrydningstruede planter og fugler.

Guatemala:

Der ingen skulle tro at noe

Lange tørkeperioder, dårlige avlinger og grønnsaker som ikke tåler klimaendringene, har gjort det vanskelig å dyrke jorda her i høyden i Paquinac i Guatemala. Men nå dyrker Luis mer enn han kjøper.

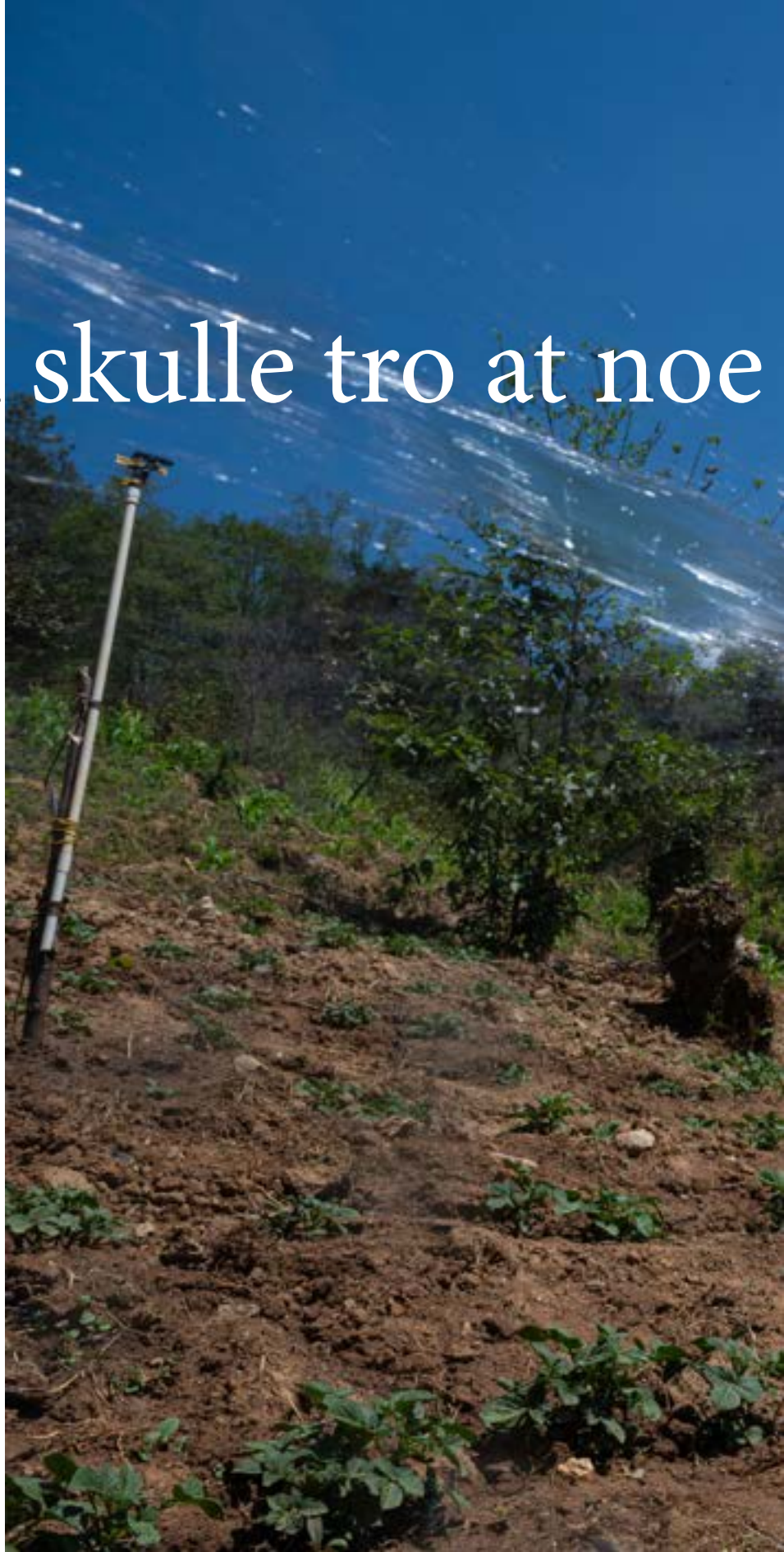
TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

62-åringen spretter opp fjellet, lett på foten og uten å bli andpusten. Vi er på nesten tre tusen meter i fylket Quiché i Guatemala, i et område hvor det både er vanskelig å dyrke og få folk til å bli boende. Takket være prosjektet vi har her sammen med vår partner Quiché bispedømme, har vi greid å få til begge deler. Det er Luis Charaj Tzarax et godt eksempel på.

OPPLÆRING I MODERNE JORDBRUK

Etter å ha svettet oss opp høydedraget ser vi at det spirer og gror der det før var tørt og vanskelig å få selv maisen til å gro. Med en eventyrlig utsikt over dalen har Luis gården sin her i skråningen.

– Jeg dyrket kun mais og bønner her før,

ville gro

Luis bor på nesten tre tusen meters høyde. Forholdene her skaper utfordringer for jordbruket.

men det holdt ikke til en hel familie. Jeg kjente ikke til andre måter å dyrke på eller andre teknikker. Nå dyrker vi også poteter, blomkål og brokkoli her, smiler han.

Gjennom prosjektet har Luis fått opplæring i hva slags frø han bør bruke, og hvordan jorda skal bearbeides og vannes. Han har også fått opplæring i hvordan han kan dyrke nye grønnsaker her, som nettopp poteter, blomkål og brokkoli.

– Jeg har også fått en god innføring i hvordan vi kan lage vår egen organiske gjødsel, og det gjør vi her på gården min, forklarer han.

Det er alt fra kumøkk, korn, blader, honning, chili og hvitløk som brukes som gjødsel og sprøytemiddel.

IKKE NOK MAT

Guatemala opplever stor vannmangel. Neste år vil landet ha et vannunderskudd på 200 millioner kubikkmeter.

Det man omtaler som den tørre korridoren i Mellom-Amerika, har blitt større. Panama-kanalen har tørket ut flere steder.

Luis forteller at det ikke har vært lett å brødfø en familie med egendyrket mat her i høyden. Han har fem barn å forsørge, og matprisene er høye.

– Prosjektet har hatt mye å si for familien min. Nå trenger vi ikke kjøpe så mye mat lenger. Og det jeg dyrker, varer i fire til fem måneder, forteller han.

Nå høster han inn til eget bruk og selger det han ikke trenger selv.

SATSET ALT PÅ JORDBRUK

Klimaendringene, krevende mattilgang og mangel på arbeidsplasser gjør at mange velger å forlate landet eller trekke mot storbyene. En av dem er 38 år gamle Jesus Ignacio Tzoc Castro, nevøen til Luis.

Det var ingen jobbmuligheter for han her, så familien måtte flytte til Guatemala City. – Der drev jeg en liten butikk hvor jeg solgte tortillas, men det var et tøft miljø hvor vi ble utsatt for pengeutpressing, forklarer han.

Selv om livet i storbyen var tøft, var det også vanskelig for familien å forlate en trygg inntekt. Men da Jesus fikk høre om prosjektet som onkelen var med i, spurte han om også han kunne få være med.

Opplæring i mer effektivt jordbruk gjør at Luis kan dyrke poteter, blomkål og brokkoli i høyden.

Dermed ble hele familien med tilbake til Paquinac, hvor Jesus nå har forvandlet farsgården til en oase for grønnsaker og blomster. Her bor han nå med kona, de fire barna sine og faren sin.

– Se på jorda mi, se på plantene mine, sier han stolt og peker på alt fra tomater, løk, poteter til brokkoli.

At han har grønne fingre, er lett å se, for det spirer og gror av blomster også. Og han forteller at han elsker å lage mat og bruke alt han dyrker.

– Å jobbe med jorda her ved huset mitt gjør meg så lykkelig. Her utsettes vi verken for utpressing eller frykt, smiler han. ■

Jesus og familien drev en butikk i Guatemala City, men ble utsatt for pengeutpressing. Nå har de flyttet til byen Paquinac og lever av grønnsakene de dyrker.

Etiopia:

Kan produsere 1000 egg om dagen

På kort tid har Alemu Argawu blitt storleverandør av egg til en etiopisk matvarekjede. Prosjektet skal få småbønder til å stå på egne bein.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Det begynte med 300 kyllinger. Nå har han 1700, tre ansatte og skal snart ansette tre personer til. Eggene han produserer, selges direkte til Besh Fresh, en matvarekjede under oppbygging i Etiopia. Prosjektet Ethiopia Connect har som mål å knytte småbønder til markedet og gjøre dem kredittverdige slik at de kan få låne penger til å gjøre nye investeringer. Alemu Argawu har tatt utfordringen på strak arm og har blitt storleverandør av egg. Nå er målet å skaffe 10.000 kyllinger.

– Jeg vet at situasjonen er god. Jeg har gått fra å være småbonde til å bli arbeidsgiver, sier han med et bredt smil.

Det har gitt seg utslag i levestandarden hans.

– Før bodde jeg i en liten hytte med stråtak, nå har jeg fått meg et ordentlig hus. Jeg kan forsørge familien min, forteller han.

Alemu har fått opplæring i eggproduksjon i forretningsdrift og økonomi, slik at han kan drive lønnsomt. Sammen med to andre småbønder har han tatt opp et lån som snart er nedbetalt.

– Vi har kapasitet til å produsere 1000

egg per dag, og nå ser vi på hvordan vi kan oppskalere, forklarer han.

– Målet er å gjøre bøndene produktive og få til en bærekraftig produksjon samt unngå å skape bistandsavhengighet, sier Eivind Aalborg, landdirektør i Kirkens Nødhjelp for Etiopia.

Gjennom Ethiopia Connect opprettes det koplinger mellom bønder, marked og bank, slik at småbøndene kan stå på egen ben og selv investere i egen fremtid. Aalborg har stor tro på denne måten å jobbe på.

– Produksjon av mat blir mer og mer viktig, og da må vi også sikre hele verdikjeden. Gjennom et samarbeid med East African Holding, sikrer vi tilgang til butikk, men også til lån gjennom en mikrofinansbank som nå er i ferd med å bli etablert, sier han.

Et annet viktig element i prosjektet er å kutte fordyrende ledd.

– Nå går kontakten direkte mellom bøndene og butikkene. Det er ingen mellommenn som tar fortjenesten. Samtidig så gir dette bøndene økt forutsigbarhet i forhold til både salg og inntekt.

– GLEDER MEG TIL Å GÅ PÅ JOBB

Aida Buzuyehu er teamleder for prosjektet i East African Holding, som eies av faren hennes. Som ung forretningskvinne ønsker hun å være en bidragsyter til bærekraft og det grønne skiftet.

– Jeg har alltid ønsket å bidra til en bærekraftig utvikling, til en grønnere økonomi og sosialt entreprenørskap, og nå får jeg muligheten til det, sier hun.

Hun er født inn i en av Etiopias rikeste familier og har aldri samarbeidet med en interesseorganisasjon før.

– Da jeg var ferdig utdannet, kunne jeg velge hvor i selskapet jeg ville jobbe, da prosjektet falt ned i fanget mitt. Alle ble overrasket over at det var dette jeg ville jobbe med.

Men for Aida falt mye på plass.

– Jeg har aldri helt kunnet sette ord på det jeg søker. Jeg har vært inne på tanken med å starte et fosterhjem eller starte en skole. Men jeg var usikker på om det ville bli akseptert. Det ville kanskje bli akseptert som en hobby, men ikke som en inntekt. Men ting falt på plass med dette prosjektet.

Hun forteller at det har gitt henne en helt ny arbeidslyst.

– For første gang gleder jeg meg til å gå på jobb, og det åpnet øynene mine. Det har fortsatt å gi meg stor glede. Jeg er ung og har en sterk følelse av at dette er en viktig vei å gå, sier hun. ■

Over:
Alemu har i dag 1700 kyllinger og tre ansatte. Nå er målet å skaffe 10.000 kyllinger og ansette enda flere.

Venstre:
Eggene som produseres går rett til butikken. Et samarbeid med Etiopias "Rema", Besh Fresh, gjør at bøndene får markedstilgang. Det gir både en sikker inntekt og forutsigbarhet for bøndene.

Etiopia:

Fredsfor kjempere med pensel

Med pensel og maling sprer etiopiske unge kunstnere fredsbudskap i hovedstadens største trafikkryss. Det har blitt en hit på sosiale medier.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

Solomon Kifle og Fatima Bukar uttrykker seg gjennom gatekunst. Dette bildet skal forebygge trolling og er 7x10 meter stort.

Bilene dundrer forbi, noen stopper og tar bilder, mens andre titter opp på det gigantiske bildet langs den trafikkerte veien i Etiopias hovedstad Addis Abeba.

– Jeg blir så stolt, så stolt, sier 25 år gamle Fatima Bukar og smiler. Hun er en selvlært kunstner, som har vært med på Kirkens Nødhjelps gatekunstprosjekt for fred.

– Dette er en måte vi kunstnere kan si hva vi mener og bruke kunsten til å få frem et budskap, sier Solomon Kifle. Han er gatekunstner og startet gruppa Addis Street Art for seks år siden.

Nå har Solomon og de 40 kunstnerne som er med i gruppa, lagd tre veggmalier med fredsbudskap. Det vi står foran nå, skal få unge til å reflektere over trolling på internett.

VIKTIG FRED SARBEID

I år har Kirkens Nødhjelp vært til stede i Etiopia i 50 år, og selv om vi har lang tilstedeværelse i landet, er det viktig å tenke nytt. Som med dette prosjektet. I Etiopia er 70 prosent av innbyggerne under 30 år. Da er det viktig å nå ut på nye plattformer, mener landdirektør i Kirkens Nødhjelp, Eivind Aalborg.

– Vårt fredsarbeid er noe av det viktigste vi gjør, og vi må finne nye og moderne måter å gjøre det på. Ved å bruke unge kunstnere når vi ut i nye kanaler på sosiale medier. Kultur, kunst og identitet står sterkt i Etiopia.

Unge tar bilder av veggmaleriene og deler dem på sosiale medier. Det 7x10 meter store bildet som skal forebygge trolling, gjøre folk bevisste på informasjonsdeling og hindre desinformasjon, har slått an.

– Det er gøy å se hvordan bildene våre deles i sosiale medier, sier Salomon.

Han ble inspirert da han så flere storbyer satse på gatekunst, og han har nå etablert en gruppe som har utsmykninger flere steder. Samarbeidet med myndighetene har gjort at flere grå vegger nå har fått viktige budskap i stedet. Som at man må plante det som er godt, og at fred begynner med en god tanke.

SULT OG FATTIGDOM

Borgerkrigen i Tigray, en region som ligger nord i Etiopia, har gjort mange urolige, men også andre områder i landet har høyt konfliktnivå nå. I tillegg er mange urolige over økt sult, fattigdom og klimaendringer. Dette preger spesielt de unge.

– Kunsten har på mange måter reddet livet mitt. De siste årene har det skjedd så mye som jeg ikke hadde kommet meg gjennom hadde det ikke vært for dette prosjektet, forteller Fatima.

Hun er opptatt av å skape kunst folk kan kjenne seg igjen i.

– For meg er ikke kunst en jobb, men en del av meg og livet mitt, forteller hun.

Også Salomon sier det er utfordrende tider i Etiopia.

– Vi kan ikke dra noen steder lenger, vi kan bare bli her i Addis Abeba.

Det gjenspeiler også kunsten hans.

– For meg handler det om å se hva som finnes bak menneskene. Nå som så mange er på flukt, bruker jeg passbilder som et utgangspunkt til å vise hvilken historie som skjuler seg.

– Kjenner du mange som har flyktet fra landet?

– Nei, men kanskje det en dag blir meg, sier han stille.

Men han velger å være håpefull.

–Vi må være optimistiske, vi må beholde håpet, avslutter han. ■

Etiopia

- Befolkning: 105 millioner
- Areal: 1 128 571 km²
- Språk: Amharisk
- Behov for nødhjelp: 28,6 millioner

KILDE: FN, SNL

TUSEN TAKK!

Vi er så takknemlige for alle som har bidratt og støttet Kirkens Nødhjelps fasteaksjon i år.

Sammen med dere kan vi gjøre en betydelig forskjell for de menneskene som lever uten tilgang til rent vann i verden i dag, enten det er på grunn av jordskjelv, tørke, flom, krig eller konflikt.

Rent vann er en viktig del av Kirkens Nødhjelps arbeid for å gjøre en forskjell og endre liv, og pengene som er samlet inn i årets aksjon, er med på å gi tilgang til rent vann til ca. 99 000 mennesker. Men vi stopper ikke der. Det kommer fremdeles inn penger som er samlet inn av menigheter rundt om i landet, og vi venter at antallet vil bli høyere.

Vi er dypt takknemlige for innsatsen fra både enkeltpersoner, menigheter og bedrifter over hele landet under årets aksjon. Vi har sett en utrolig samling av mennesker som har stått sammen for å støtte de som trenger det mest. Fra unge til gamle, fra nord til sør, har vi sett hva ekte solidaritet betyr. Det er rørende å se

hvordan fellesskap kommer sammen for å hjelpe andre i nød.

Vår felles innsats er en kilde til håp og styrke for tusenvis av mennesker som står overfor utfordringer vi knapt kan forestille oss. Takket være dere kan vi nå ut til lokalsamfunn og gi lyspunkter i de mørkeste stundene. Takk for at dere har vist medfølelse og omtanke for vårt felles oppdrag.

La oss likevel huske at selv om fasteaksjonen er over for i år, så slutter ikke behovet for hjelp og støtte. La oss fortsette å stå sammen i kampen mot sult, urettferdighet og fattigdom. Sammen kan vi gjøre en forskjell.

Takk igjen for alt dere har gjort og alt dere fortsetter å gjøre! ■

Åsne Alstad Hanto,
leder for
fasteaksjonen

Tanzania:

Lærer opp bønder i moderne jordbruk

Hamida lærte seg raskt ny teknologi som gjør jordbruket mer effektivt. Nå har hun gitt opplæring til 126 bønder hjemme i stua.

TEKST OG FOTO: Anette Torjusen

– Hamida er i maisåkeren. Vi kaller henne bare vår «flittige bie», smiler kollegaen min i det vi går inn på gårdstunet. Vi skal besøke bonden det går gjetord om langt utenfor Pembas grenser i Tanzania.

Pemba er en av Zanzibars øyer. Et øyrike mange forbinder med milelange strender og deilig ferieliv. Men øyene er også offer for tøffe klimaendringer og omfattende kjønnsbasert vold. Områdene er ofte utilgjengelige, og radikaliserings er også en utfordring her. Arbeidsløse ungdommer rekrutteres til hellige kriger langs hele swahilikysten.

For å møte disse utfordringene og få unge mennesker i arbeid jobber Kirkens Nødhjelp her, blant annet med opplæring av bønder.

KORTREIST OPPLÆRING

Hamida Nassor Amir er en av bøndene

som raskt lot seg engasjere i moderne jordbruk, og som nå bruker kunnskapen og erfaringen sin på opplæring av andre. Og opplæringen skjer i hennes egen stue ved hjelp av en projektor. Projektoren går på batteri som lades med solceller.

– Her ser dere hva vi kan gjøre hvis hønene blir syke, sier Hamida og viser bilder på projektoren.

Projektoren trenger verken nett eller strøm. Det gjør at den enkelt kan brukes selv om avstanden er stor. I stedet for å dra langt av gårde kommer bøndene hjem til Hamida. Der følger de et opplæringsopplegg som hun viser på projektoren.

På tre år har over 55.000 småbønder fått opplæring i moderne jordbruk, mens over 27.000 har fått opplæring gjennom den digitale plattformen Jambomaisha, der projektoren er ett element. En app på telefonen er et annet.

I stua til Hamida er det rundt ti mennesker i dag, og så langt har hun hatt 126 bønder i stua si det siste halve året. Hun har allerede fått godt ord på seg som en ledestjerne, som ivrer for å spre kunnskap.

– Vi ser allerede store forandringer og økning i avlingene våre takket være nye løsninger, og det er jo så fint å se, smiler hun.

ØDELAGT AV REGN OG INSEKTER

Hamida har opplæring i dryppirrigasjon, kultivering, frø, gjødsling og lagring av grønnsaker. Alt gjennom projektoren i stua si.

Ute i åkeren ser vi resultatet av teknologien. Der strutter maisen.

– Før vi ble med i dette prosjektet, hadde vi store utfordringer her, og vi var usikre på hvordan vi kunne få til en endring, sier Hamida og fortsetter:

– Blant annet var grønnsakene våre utsatt for insekter, og avlingene ble ødelagt av styrtregn. Vannet måtte vi hente i en brønn, og det tok mye tid. Vanningssystemet gjør at vi nå sparer den tiden, sier hun. ■

Hamida underviser bøndene i et læringsopplegg som vises på en projektor. Den bruker batteri som lades med solceller.

Sarit Michaeli fra organisasjonen B'tselem og Ori Givati fra organisasjonen Breaking the Silence besøkte Kirkens Nødhjelp i Oslo i april.

Israel/Palestina:

– En plikt til å si fra

– Som israeler føler jeg en plikt til å si fra, sier menneskerettighetsaktivisten Sarit Michaeli. Hun og aktivist Ori Givati fra Israel representerer to av Kirkens Nødhjelps partnerorganisasjoner og besøkte Norge i april.

TEKST OG FOTO: Åsne Gullikstad

Kirkens Nødhjelps to israelske partnerorganisasjoner gjennom mange år, B'tselem og Breaking the Silence, jobber på hver sin måte for å dokumentere urett og brudd på menneskerettigheter. B'tselem er Israels største menneskerettighetsorganisasjon, og Breaking the Silence består av israelske veteransoldater.

I slutten av april var Ori Givati fra Breaking the Silence og Sarit Michaeli fra B'tselem på besøk hos Kirkens Nødhjelp i Oslo.

KREVER GISSELAVTALE OG VÅPENHVILE

Bakteppet for Norge-besøket er dystert: Krigen i Gaza har pågått helt siden Hamas-angrepet mot Israel 7. oktober.

– Det som skjedde 7. oktober, var forferdelig og sjokkerende, en krigsforbrytelse mot israelske sivile. Blant de rammede var en del venner og slektninger av B'tselems ansatte og styre, sier Sarit Michaeli.

Hun sier at B'tselem og flere andre sivilsamfunnsorganisasjoner har vært veldig klare på at de mener det må inngås en gisselavtale og en våpenhvile i Gaza.

– Vi har uttrykt vår totale avsky for grusomhetene 7. oktober, men sier samtidig at det ikke kan rettferdiggjøre krigen i Gaza. Man kan ikke rettferdiggjøre en urett med en annen urett, sier Michaeli.

Hennes organisasjon, B'tselem, dokumenterer, publiserer statistikk, vitnesbyrd og rapporterer om menneskerettighetsbrudd begått av Israel i de okkuperte palestinske områdene.

TIDLIGERE SOLDAT

Ori Givati er tidligere soldat i det israelske militæret. Erfaringene der fikk ham

til å ville varsle om hva det betyr å være en del av det israelske militæret i de okkuperte palestinske områdene. Han ble med i Breaking the Silence, en organisasjon av israelske veteransoldater som har tjenestegjort i Gaza eller på Vestbredden. Gjennom vitnesbyrd fra tidligere soldater belyser organisasjonen de ulike metodene som brukes i det israelske militæret.

Hans organisasjon har gjennom to tiår samlet inn vitnesbyrd fra tidligere israelske soldater i Gaza.

– Det vi har sett i Gaza etter de forferdelige angrepene 7. oktober, er på et nivå vi aldri har sett før. Omfanget av ødeleggelser og antall drepte uskyldige sivile er vanskelig å forstå, sier Ori Givati.

– Det er ikke feil eller tilfældigheter som gjør at så mange palestinere i Gaza er drept i denne krigen. Det er resultatet av en stor opptrapping i fremgangsmåtene man allerede har benyttet i mange år i det israelske militæret, sier Givati.

FLERE TIÅR I REGIONEN

Kirkens Nødhjelp har vært til stede i de palestinske områdene i flere tiår og gir bistand på Vestbredden og i Gaza. Kirkens Nødhjelp har et felles landkontor med danske Folkekirkens Nødhjelp og samarbeider både med israelske og palestinske sivilsamfunnsorganisasjoner.

Etter at krigen i Gaza brøt ut, har Kirkens Nødhjelp og våre partnere blant annet delt ut mat, vann, tepper og kontanter til internt fordrevne. Vi har også gitt psykososial støtte og delt ut hygienepakker med blant annet såpe, sjampo, tannkrem, tannbørster, bleier, bind, toalettpapir, håndsprit og håndklær.

Så snart det er mulig, vil Kirkens Nødhjelp også blant annet drive folkeopplæring om faren for udetonerte eksplosiver og på lengre sikt hjelpe bønder med å komme i gang med dyrking igjen, så de kan være selvhjulpne.

I skyggen av Gaza-krigen har det samtidig vært en sterk økning av volden mot palestinere på det okkuperte Vestbredden, påpeker Givati og Michaeli.

Det har vært en økning i antall drepte, vilkårlig arresterte og fordrevne palestinere. Flere hus blir revet, volden fra bosettere øker, og nye ulovlige bosettinger etableres.

– Den mest tydelige opptrappingen er bosettervolden. Den er verre enn noen gang, inkludert drap av palestinere og nedbrenning av hjem, sier Givati.

– KAN IKKE AKSEPTERE DET

Sarit Michaeli forteller om en bakgrunn i en familie av immigranter, der hver generasjon har vært rammet av antisemittisme og rasisme, og at hun ble oppdratt til å kjempe mot diskriminering og urettferdighet.

Dette jobber hun for hver eneste dag.

– Fra dag én har jeg sagt til meg selv at jeg ikke skal akseptere urettferdighet, sier Sarit Michaeli.

– Når jeg ser på samfunnet mitt, ser jeg en forferdelig urettferdighet, og jeg kan bare ikke akseptere det. Jeg skal fortsette å kjempe på alle måter jeg kan for å la stemmen min bli hørt. ■

A photograph showing the aftermath of conflict in Khan Younis, Gaza. The scene is dominated by a massive pile of rubble, including twisted metal, concrete blocks, and debris. In the background, a multi-story building has been severely damaged, with its structure exposed. In the foreground and middle ground, a group of people, including men, women, and children, are seen walking through the debris. Some are carrying items, such as a large metal pot or a bag. The ground is covered in dust and broken pieces of concrete. The overall atmosphere is one of devastation and hardship.

Krigen i Gaza har forårsaket enorme menneskelige lidelser og materielle ødeleggelser. Dette bildet er fra Khan Younis i april i år.

Slik har krigene
forandret seg

Brutale kriger preger nyhetsbildet – men er det flere kriger nå enn før, og har de endret seg? Vi spurte fredsforsker Kristian Berg Harpviken.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: Fatima Shbair/AP/NTB, Åsne Gullikstad

– Er det flere kriger nå enn tidligere?

– Ja, det har vært en betydelig forverring særlig det siste tiåret. Vi så etter slutten av den kalde krigen, i 1991, at ting gikk i riktig retning. Det var færre nye kriger, og det var flere kriger som ble avsluttet. Det vedvarte godt inn på 2000-tallet, men de siste 10–15 årene har vi sett en betydelig forverring.

– Hvor mange land har en væpnet konflikt i dag?

– Vi teller kriger, konflikter og hvor mange land det er, og hos oss opererer vi med tallet 38 land som hadde en konflikt i 2022. Men noen av de landene hadde flere konflikter, så i utgangspunktet teller vi 55 konflikter. En konflikt er definert som en uenighet mellom en regjering og en organisert gruppe, hvor det dør minst 25 personer i væpnede handlinger i løpet av ett år.

– Har krigene forandret seg de siste tiårene?

– Ja, de har det. Det er mange som tror at det tidligere var veldig mange konflikter mellom stater og få konflikter internt i land. Det er ikke helt riktig. Men det var mange flere internasjonale konflikter, altså konflikter mellom land, frem til midten av 1970-tallet. Mange av disse konfliktene var kolonikriger, og en del var kriger mellom land.

Men etter slutten på den kalde krigen har vi sett veldig få internasjonale konflikter. Så har det blusset litt opp, og Russlands fullskalakrig mot Ukraina er et eksempel på det. Det mange frykter nå, er at vi er på vei inn i en ny æra der det ikke er borgerkrigene som dominerer, men der det fak-

tisk er kriger mellom land, som ofte har mye større konsekvenser, som blir det dominerende.

– Har du noen eksempler på lyspunkter de siste ti årene?

– Ja, går vi ti år tilbake, er vel det største lyspunktet fredsprosessen i Colombia, som resulterte i en avtale i 2016. President Santos ble hedret med Nobels fredspris for det. Så betyr ikke det at alt er fryd og gammen i Colombia, men det er definitivt mye, mye bedre enn det var.

Og så er det jo også noen konflikter som har vært veldig alvorlige, der i hvert fall de daglige konsekvensene for sivilbefolkningen ikke lenger er det de har vært. Syria var en konflikt som for bare få år siden var den dødeligste konflikten i verden: Enorme skadetall, enorme antall døde. Det samme med Jemen. Dette er fortsatt fastlåste konflikter; det har ikke vært noen politisk løsning, men jeg tror nok at det for sivilbefolkningen tross alt er en betydelig fremgang at krigshandlingene i stor grad har stilnet.

– Pleier kriger å dø ut av seg selv?

– Det er bare en begrenset andel av verdens konflikter som løses gjennom fremforhandlede avtaler, og så er det noen kriger som fisler ut; partene mister energi. Så er det også en del kriger som rett og slett ender i at den ene parten vinner en blank seier. Så kriger kan ende på mange måter. Men det vi er opptatt av, er hvilke typer løsninger som gir en mest bærekraftig fred; hvor er det minst risiko for at krigen blusser opp igjen? ■

EKSPERTEN FORKLARER

Hvem:
Kristian Berg Harpviken, forsker ved PRIO (Institutt for fredsforskning)

Hva:
Er det flere kriger nå enn før?

Abibou Guira lever utenfor Boromo i Burkina Faso. Hun er flyktning i eget land.

Burkina Faso:

– Folk sperres inne av væpnede grupper

1,3 millioner mennesker er stengt inne av væpnede grupper i Burkina Faso. – Det gjør det ekstremt vanskelig for oss og andre organisasjoner å få inn nødhjelp, sier Jacques Sagna, prosjektleder for Kirkens Nødhjelps program i Burkina Faso.

TEKST: Mari Nythun Utheim FOTO: Håvard Bjelland

– I deler av Burkina Faso har sivilbefolkningen blitt jaget inn i byer av væpnede grupper og er sperret inne. Det kan være væpnede vakter som omringer byen, eller et belte av miner som gjør det farlig å kjøre inn, forteller Jacques Sagna, prosjektleder for Kirkens Nødhjelps program i Burkina Faso.

1,3 millioner mennesker er innesperret av væpnede grupper i Burkina Faso. Et eksempel er byen Djibo, nord i landet, hvor den væpnede gruppen JNIM holder 370 000 mennesker innesperret.

KUTTER STØTTEN

Sagna forteller at sivilbefolkningen kan nås ved at FN flyr helikopter inn i disse områdene, men det er ekstremt kostbart, og et helikopter alene kan ikke frakte nok nødhjelp inn.

– Det finnes heller ikke nok penger til å fly nødhjelp inn på denne måten. En av årsakene er at mange land nå kutter støtten til Burkina Faso, sier Sagna.

Han er svært bekymret for situasjonen i landet og forteller at Kirkens Nødhjelp i Burkina Faso gjør det de kan for å opprettholde arbeidet andre steder i landet hvor det er mulig.

– Heldigvis er andre deler av landet tilgjengelig for oss, og vi er i ferd med å starte opp et større prosjekt sør i landet i regionen Cascades, hvor vi blant annet skal jobbe med fredsbygging, sier Sagna.

MILITÆRKUPP

Sagna er snart ferdig som prosjektleder for Kirkens Nødhjelps program i Burkina Faso, som ble startet i 2020. Siden han startet arbeidet i Burkina Faso, har det vært store uroligheter i landet med to statskupp og kamper mellom juntaen, som regjerer, og væpnede grupper.

Kirkens Nødhjelp arbeider hovedsakelig innenfor tre områder i Burkina Faso: med vann, sanitær og hygienetjenester, kjønnsbasert vold og seksuell og reproduktiv helse og fredsbygging.

– En viktig del av arbeidet vårt er å sørge for å gi økt tilgang til vann, sanitær og hygienetjenester til internt fordrevne flyktninger, forteller Sagna.

I Burkina Faso er mer enn to millioner mennesker internt fordrevet på grunn av

Jacques Sagna er prosjektleder for Kirkens Nødhjelps program i Burkina Faso.

blant annet vold og uroligheter, ifølge FN.

GIR OPPLÆRING I KONFLIKTMEKLING

Vårt fredsarbeid går blant annet ut på å styrke personer og grupper i lokalsamfunn og gjøre dem i stand til å megle i konflikter, sier Sagna.

Noen eksempler på dette kan for eksempel være når flyktninger kommer til et lokalsamfunn hvor det ikke er nok drikkevann. Eller når tørke gjør at det blir færre beiteområder, og det oppstår konflikt når nomader må finne nye beiteområder, forteller han.

AKUTT HELSEHJELP OG TRYGGE FØD-SLER

I Kirkens Nødhjelps arbeid med kjønnsbasert vold tilbyr vi støtte til dem som har

vært utsatt for dette.

– Folk på flukt er svært utsatt for kjønnsbasert vold. Vi sørger blant annet for angrepiller på voldtekstmottak og helsestasjoner, slik at jenter og kvinner kan unngå uønsket graviditet. Vi gir også ansatte opplæring i hvordan de skal gi akutt helsehjelp til voldtektsofre, sier Sagna.

Noen steder i Burkina Faso står helsestasjonene tomme fordi personalet har flyktet. Her lærer vi opp tradisjonelle fødselshjelpere, slik at de kan gi kvinner en tryggere fødsel. Fødselshjelperne vi gir opplæring, er de eneste som er igjen, og kan hjelpe kvinnene som skal føde, sier Sagna.

– Hva gir deg håp for fremtiden i Burkina Faso?

– Det som er spesielt i Burkina Faso, er at lokale myndigheter er svært engasjert i både nødhjelp og bistandsarbeid, og er i stand til å ta styringen på lokalt plan og lede an i arbeidet sammen med organisasjoner som Kirkens Nødhjelp. Burkina Faso var inntil nylig et stabilt land, og mange har derfor utdanning og arbeidserfaring. Det gjør at man har kompetent arbeidskraft og et aktivt sivilsamfunn lokalt. Nettopp dette gir meg håp og optimisme for landet på lengre sikt, sier Sagna. ■

Burkina Faso

- Befolkning: 23,3 millioner
- Areal: 274 220 km²
- Språk: Fransk
- Behov for nødhjelp: 6,3 millioner
- Intern fordrevne flyktninger: 2 millioner

KILDE: FN, SNL

Afghanistan:

Smarte løsninger mot flom og tørke

– De siste 6–7 årene har vi hatt mer tørke og flom enn jeg kan huske i hele mitt liv. Denne demningen har endret livene våre, sier Mohammad Afzali i landsbyen Omarkhan i Afghanistan.

TEKST: Arne Grieg Riisnæs FOTO: Håvard Bjelland

Afghanistan er et av landene i verden som bidrar minst til utslipp av fossilt brensel og dermed global oppvarming. Samtidig må landet i stor grad tåle de destruktive virkningene av klimaendringene. Landets gjennomsnittlige årstemperatur økte med 1,8 grader Celsius mellom 1950 og 2010, omtrent det dobbelte av det globale gjennomsnittet, ifølge Afghanistans nasjonale miljøvernbyrå. Resultatet er forlengede og forverrede tørkeperioder og flom, som ødelegger levebrød og gir næring til sult.

FOR LITE, OG FOR MYE, REGN

– Det startet for alvor for 6–7 år siden: Tørkeperiodene ble gradvis lengre, og vi mistet avlinger i mangelen på vann. Da regnet endelig kom, kom det i enorme mengder. Så voldsomt at det flommet over og ødela så mye av det vi hadde i jorda, sier Mohammad Afzali i landsbyen Omarkhan, i det naturvake landskapet utenfor hovedstaden Kabul.

De 300 landsbybeboerne lever nesten ute-

lukkende av det de dyrker av blant annet mais, poteter, tomater, epler og aprikos, som de selger på det lokale markedet.

ENDRET LIVENE VÅRE

– I flere år har vi forsøkt å demme opp med sandsekker, men fossregnet og smeltetvannet kommer i altfor store mengder. Dermed har vi heller ikke kunnet spare på vannet for å kunne vanne over tid, sier Mohammad og viser oss stolt den nye demningen av solid betong i høydedraget over landsbyen – som Kirkens Nødhjelp og vår lokale partner ORCD har sørget for.

– Mens vi i perioder har hatt veldig lite å selge på markedet, har vi nå både for salg og til oss selv. Denne demningen har endret livene våre, det er ikke en overdrivelse. Og vi er så veldig takknemlige for det dere har gjort for oss. Nå kan vi lagre og styre vannet akkurat som vi vil til de ulike åkerlappene. Om vi fortsatt vil merke klimaendringene godt, skal vi nå klare oss, sier Mohammed. ■

Mohammad Afzali står
foran åkeren i landsbyen
Omarkhan utenfor Kabul.

I Dnipro støtter Kirkens Nødhjelp senteret "Children New Generation" for internt fordrevne flyktninger i landet.

Ukraina:

Mange ukrainere våkner ikke lenger av flyalarmen

Etter over to år med angrepskrig har mer enn 14 millioner ukrainere behov for humanitær hjelp, og antallet mennesker med psykiske lidelser bare øker.

TEKST: Anette Torjusen, Kristine Eid FOTO:Håvard Bjelland/Privat

– Mange har opplevd forferdelige ting, men gjør allikevel alt de kan for å holde landet og livet i gang. Mange sier de ikke er redde lenger, men hva skjer når krigen er over? Og kroppen og hodet får slappe av? Den dagen tror jeg enormt mange flere vil trenge mental helsehjelp, sier Renata Marie Ellingsen.

Hun har ansvar for humanitær respons i Kirkens Nødhjelp og har jobbet med responsen i Ukraina siden krigen startet.

– Noen dager før invasjonen i Ukraina ble jeg spurt om jeg trodde det skulle bli krig. Jeg husker jeg svarte nei, det er ikke mulig. Da meldingene om at Russlands fullskala-invasjon av Ukraina var i gang, trodde jeg det nesten ikke, forteller Ellingsen.

Hun bodde i Kyiv i Ukraina i 2003 til 2004. Da jobbet hun for FN med kapasitetsbygging for et program mot hiv og aids.

– FORSØKER Å LEVE ET VANLIG LIV

For noen måneder siden besøkte hun flere av prosjektene til Kirkens Nødhjelp og våre partnere i Ukraina.

– Noe av det som gjorde sterkest inntrykk, var å se motstandsdyktigheten til de menneskene vi møtte. Mange lever under ekstremt vanskelige forhold, men sier de ikke lenger er redde. Mange våkner ikke lenger av flyalarmene. De forsøker å leve et vanlig hverdagsliv, til tross for krigen, forteller hun.

– TO TIMER FØLTES SOM EN HEL DAG

En av landsbyene Ellingsen besøkte, lå i nærheten av frontlinjen. Her var det stor fare for angrep, og de rundt 2000 innbyg-

Renata Marie Ellingsen er operasjonssleder i Kirkens Nødhjelp.

gerne bodde i kjellere. Her har Kirkens Nødhjelp, gjennom partnere, delt ut vann, mat, hygienepakker og kontanter.

I landsbyen møtte hun Tamara og hennes datter Viktoria. De bodde i et lite kjellerrom med to hunder de var veldig glad i. De hadde kun en solcelledrevet lommelykt som lys og en bøtte som toalett.

– Siden både de og jeg snakket russisk, hadde vi en lang prat. Viktoria fortalte at moren var for gammel til å flykte. Hun hadde derfor bestemt seg for å bli igjen sammen med henne. De håpet og trodde krigen snart ville ta slutt, og at de snart kunne vende tilbake til livene sine.

Historiene til menneskene, som bodde så

nær frontlinjen, gjorde sterkt inntrykk.

– Da vi dro fra landsbyen, så jeg på klokken. Vi hadde bare vært der i to timer, men inntrykkene og historiene jeg satt igjen med, gjorde at det følte som en hel dag, sier Ellingsen.

KREVENDE SIKKERHETSSITUASJON

Kirkens Nødhjelp startet responsen i Ukraina umiddelbart etter fullskalainvasjonen 24. februar 2022 og har jobbet gjennom partnere.

Vi har delt ut akutt nødhjelp som vann, mat, hygienepakker og kontanter. I tillegg har vi hatt stort fokus på psykososial støtte og mental helsehjelp.

Vi jobber også med å forebygge kjønnsbasert vold. I 2023 økte antall tilfeller av vold i hjemmet med over 50 % som følge av stress, krig og mentale helseutfordringer.

– Vi arbeider også med å reparere kritisk infrastruktur, som vannsystemer og sentralvarmeanlegg, som har blitt ødelagt i krigen. Før vinteren har vi delt ut varmeelementer, soveposer og tepper. I 2023 sørget vi for nødhjelp til mer enn 300.000 krigsrammede ukrainere, sier Ellingsen.

Hun forteller at det mest utfordrende med arbeidet i Ukraina er sikkerhetssituasjonen.

– Våre partnere må hele tiden vurdere sikkerheten. Det krever at man er fleksibel, og kan jobbe under mange ulike forhold.

– Jeg er så imponert over våre ansatte og hvordan de står på. Mange har selv flyktet fra andre deler av Ukraina. Nå arbeider de for å hjelpe sine egne på flukt. Mange av dem jobber med livet som innsats. De er fantastiske mennesker, sier Ellingsen.

DET SOM IKKE SKULLE SKJE

I starten av februar kom beskjedningen om at to ansatte i Kirkens Nødhjelps partnerorganisasjon, Swiss Church Aid HEKS/EPER, var drept i et angrep sørøst i Ukraina.

Kirkens Nødhjelp har gjennom partnere blant annet delt ut vann, mat, hygienepakker og kontanter i Ukraina. Ina Leonidovna er takknemlig for støtten hun har fått.

– Det er ufattelig trist og veldig tøft å miste to kolleger. Vi vet at det følger en stor risiko med arbeidet vi gjør, og jobber hele tiden for å ivareta sikkerheten for våre ansatte og sikre at de er trygge, sier Ellingsen.

– I tiden etterpå har vi gjort alt vi kan for å følge opp vår partner og våre ansatte på en best mulig måte. Våre tanker går til familiene og vennene til de som har mistet sitt liv.

STYRKER ARBEIDET MED MENTAL HELSEHJELP

Siden krigen startet, har antallet mennesker som har fått mentale helseproblemer, økt kraftig. Mer enn 15 millioner mennesker har behov for psykososial støtte.

Kirkens Nødhjelp trapper nå opp arbeidet med mental helsehjelp. Vi skal blant annet styrke ukrainske spesialister på mental helse og psykososial støtte samt forberede frivillige organisasjoner til å møte folk med store traumer.

– TRO PÅ EN BEDRE FRAMTID

Selv om det har vært to tøffe og utfordrende år, har det vært veldig meningsfullt å få hjelpe dem som er hardest rammet av krigen, forteller Ellingsen.

– Selv om krigen trolig kommer til å vare

Øistein Tidemand-Johannessen er sikkerhetsrådgiver i Kirkens Nødhjelp.

i lang tid framover, betyr det mye å kunne gjøre en forskjell. Jeg elsker jobben min og lever for den. Jeg er veldig stolt over at vi har klart å opprettholde arbeidet vårt, og når fram med hjelp, selv om vi har hatt mange utfordringer, og sikkerhetssituasjonen har forverret seg.

– Det som gir meg håp, er å møte menneskene som bor like ved frontlinjen, og se

deres motstandsdyktighet og deres tro på en bedre framtid og at krigen snart vil ta slutt, sier Ellingsen.

IMPONERT OVER VILJEN TIL Å HJELPE

Flere uker nær fronten i Ukraina har gitt Øistein Tidemand-Johannessen et unikt innblikk i ukrainernes hverdagsliv. Spesielt har det gjort inntrykk å se menneskers evne til å opprettholde en form for normalitet midt i krigen.

– Her ser du frontlinjen, her ser du områdene hvor vi jobber, sier Øistein Tidemand-Johannessen og peker på kartet som ligger foran han over krigsherjede Ukraina. De siste ukene har han satt seg nøye inn i alle detaljene på kartet som sikkerhetsansvarlig for vår partner Heks.

Vanligvis sørger han for sikkerheten til de ansatte i Kirkens Nødhjelp, men nå har han vært på utlån til vår partner i Ukraina. Han har sett mye av landet på både godt og vondt, blant annet hvordan droneangrep har endret krigføringen og muligheten for komme frem med nødhjelp.

– Krigen har hardnet til, og gjentatte droneangrep skaper mye frykt. Dronekrigen har gjort det enklere å ta liv gjennom små droner med håndgranater og målrettede angrep gjennom telefoner. Det gjør det utfordrende

Krigen har ført til store ødeleggelser på bygninger. Her fra en bombet boligblokk i Dnipro øst i Ukraina.

å drive humanitært arbeid, sier han.

INTENS VILJE

Tidemand-Johannessen har jobbet tett med ukrainere i perioden han har vært der, og han er imponert over hvordan de står på for andre.

– De har en intens vilje til å hjelpe folket sitt. De har jo alle et håp om at Ukraina vil reise seg igjen, og at krigen snart er over, selv om de tror det er langt dit, sier han.

Mange er helt utslitt av krig etter over to år. – Folk er kjempeslitne og samtidig utålmodige. Samtidig er jeg imponert over

hvordan de prøver å opprettholde en normalitet i hverdagen. Hvordan de klarer å leve i nuet for å få krigen litt på avstand. Selv om de er utslitt og har fått en form for krigsutmattelse.

MYE BRUTALITET

Han forteller at trygd har blitt satt på hold, alt har blitt dyrere, og det er vanskelig for folk å klare seg. Og de psykiske utfordringene ved å leve i krig blir bare verre.

– Krig er brutalitet og lovløshet. Jo nærmere fronten, desto mindre myndighetskontroll og mer militær kontroll er det. Krig er brutalt og hardt, og mange menn står nå midt i dette. Det gir også

store psykiske utfordringer i et land der det å gå til psykolog ses på som et svakhetstegn.

Kirkens Nødhjelp jobber med psykososial støtte i dag, men behovene vil bare øke, spesielt å nå ut til menn.

– Det er stor skepsis mot å søke psykososial hjelp, men det kommer til å bli viktigere og viktigere med en generasjon menn som nå lever i en brutal virkelighet. Spesielt med tanke på at mange kvinner nå har flyktet til andre land, mens mennene har krigen. To virkeligheter skal møtes igjen når krigen tar slutt. Det kan gi store utfordringer, sier han. ■

Zimbabwe:

Vil sikre menneskerettigheter i gruvene

Gruvedrift er en viktig inntekt for Zimbabwe, men driften fører til brudd på menneskerettigheter og miljødeleggelse. I år går Jusstudentenes Humanitæraksjon til å hjelpe fattige som rammes negativt av gruvedrift.

TEKST: Kristine Eid FOTO: Kristin Morseth

– I byen Bulawayo i Zimbabwe går mange rundt med gruveklær og er veldig stolt av gruvedriften, som er en viktig del av historien til landet, forteller 22 år gamle Astri Runde, jusstudent ved Universitetet i Oslo.

I vinter besøkte hun og flere andre jusstudenter prosjekter i gruveområder utenfor byen Bulawayo i Zimbabwe.

Runde er aksjonsleder i Jusstudentenes Humanitæraksjon (HumAk). Aksjonen samler inn penger til et veldedig formål som studentene selv velger. Denne gangen falt valget på Kirkens Nødhjelps arbeid for å hjelpe mennesker som rammes av de negative konsekvensene av gruvedriften i Zimbabwe.

Studentene i (HumAk) samler blant annet inn penger ved å gå med bøsse, selge brukte pensumbøker, arrangere innsamlingsstafett og ha auksjon. I tillegg arrangerer de en festival for studentene for å feire innsamlingen.

– Vi ville bidra til å gjøre lokalsamfunn i stand til å holde myndigheter og gruveselskaper ansvarlig for å ikke bryte menneskerettigheter. Målet med turen til Zimbabwe var å se hvordan Kirkens Nødhjelps partner ZELA (Zimbabwe Environmental Law Association) arbeider for å sikre gruvearbeidernes rettigheter, forteller Runde.

LEVER I FATTIGDOM

I Zimbabwe lever rundt 70 prosent av befolkningen under den nasjonale fattigdomsgrensen, og 5,5 millioner mennesker har under 20 kroner dagen å leve for.

Selv om mennesker lever i fattigdom, er landet er rikt på mineraler som gull, platium, nikkell og litium. Det er mineraler som brukes i det grønne skiftet, og som det er stor etterspørsel etter. Myndighetene i landet satser stort på gruvedrift, men mange lokalsamfunn opplever menneskerettighetsbrudd og store naturinn-

Astri Runde er aksjonsleder i Jusstudentenes Humanitæraksjon (HumAk).

grep som følge av gruvedriften.

Hos Kirkens Nødhjelps partner ZELA jobber det jussekspert som jobber med å øke kunnskap om hvilke rettigheter innbyggerne i Zimbabwe har når gruveselskap kommer og gjør krav på landområdene de bor på. Der lovverket ikke er godt nok, jobber ZELA også med å påvirke myndighetene slik at lovene blir bedre for å fremme miljørettferdighet, bærekraftig og rettferdig bruk av naturressurser.

– ZELA vil blant annet bruke pengene vi samler inn, til å gjøre lokalsamfunn i stand til å bruke riktige lover til å sikre menneskerettighetene og gi flere som er rammet negativt av gruvedrift, tilgang til juridisk bistand, sier Runde.

MØTTE JUSSTUDENTER FRA ZIMBABWE

Hun forteller at studentene fikk besøke flere gruver og Zimbabwe School of Mines. – Ved skolen ble studenter utdannet til gruvearbeidere. Her fikk vi omvisning og en raskt innføring i gruvedrift. Her møtte vi også jusstudenter fra Zimbabwe som arbeider for lokalsamfunn og gruvearbeidernes rettigheter. De fortalte om ulike saker de hadde hjulpet lokalsamfunn med.

– Vi besøkte både en gullgruve, som ble drevet privat, og en industrigruve og fikk se på forholdene der. I gruvene bidro ZELA

HUMAK vil bidra til at:

Gratis juridisk bistand blir gitt i minst 9 tilfeller og flere 1000 innbyggere vil kunne få rettigheter oppfylt som resultat

44 personer blir opplært i å identifisere og dokumentere menneskerettighetsbrudd i lokalsamfunnet

10 barfotadvokater blir utdannet til å gi jusshjelp

50 jusstudenter får opplæring til å bistå i saker der gruveindustrien bryter menneskerettigheter

(Til høyre) Mnyalo Sibanda har fått opplæring i gruvedrift av Kirkens Nødhjelps partner ZELA, og arbeider nå som gruvearbeider.

blant annet med verneutstyr til arbeiderne og sørget for at rettighetene til gruvearbeiderne ble ivarettatt, sier Runde.

Hun forteller at de fikk høre mange historier om hvordan lokalsamfunn tidligere hadde blitt rammet negativt som følge av gruvedrift.

– Vi fikk høre historier om at folk hadde blitt syke og fått blemmer på kroppen fordi kjemikalier fra nedlagte gruver ikke hadde

blitt tatt hånd om, forteller Runde.

FLERE KVINNER I GRUVENE

I gullgruven møtte studentene Mnyalo Sibanda. Hun hadde fått jobb i gruve gjennom ZELA. En viktig sak for organisasjonen er å få flere kvinner ut i arbeid, og organisasjonen tilbyr kurs for kvinner, slik at de lærer gruvedrift.

– I Zimbabwe har det tradisjonelt vært slik

at kvinner er hjemme, og menn jobber. Mange kvinner er avhengig av mennene sine for å klare seg. Tradisjon og kultur kan være veldig vanskelig å endre, men takket være ZELA har jeg fått mulighet til å arbeide i gruvene og kan stå på egne bein. Det er jeg veldig stolt av, forteller Sibanda.

I vinter besøkte studenter fra Jusstudentenes Humanitæraksjon (HumAk) gruveområder utenfor byen Bulawayo i Zimbabwe.

Vårlige gaver som forandrer verden

– til deg selv eller noen du er glad i?

Et vakkert silkeskerf i høy kvalitet med trykk av Ve-bjørn Sands populære kunstgeit. Skjerfet passer for både menn og kvinner! **Pris: 1190,-**

NYHET: Den perfekte konfirmasjonsgaven! Sommerfuglen for psykisk helse kommer nå som vakre øredobber i sølv. **Pris: 600,-**

Vår kakebok er perfekt for deg som har forkjærlighet for gode kaker, fjell og fjord! **Pris: 150,-**

Sommerfuglhalskjedet symboliserer vårt arbeid med psykisk helse. **Pris: 990,-**

Vårt flotte resirkulerte handlenett er ikke bare praktisk, men også stilfullt med en kunstgeit illustrert av Lisa Aisato. **Pris: 400,-**

Produkter fra vår nettbutikk er flotte gaver i seg selv og støtter samtidig vårt arbeid for en mer rettferdig verden.

Besøk nettbutikken ved å bruke QR-koden eller gå inn på **www.gaversomforandrerverden.no**

Sudan:

Lysglimt i verdens st

I over ett år har krigen herjet i Sudan. Antall mennesker på flukt og behovene som øker, viser at det ikke går riktig vei. Men heldigvis finnes det små glimt av håp.

TEKST: Anette Torjusen FOTO: Håvard Bjelland

10,7 millioner mennesker er drevet på flukt, og over 1,7 millioner har flyktet til naboland.

Landet står nå overfor det som kan bli en sultkatastrofe på linje med Etiopia på 80-tallet. 18 millioner sudanere lider av matmangel, og det har aldri før vært en slik sult under innhøstingen.

– Folk dør av sult rett foran øynene våre. Mens verdens blikk er rettet mot Gaza og Ukraina, står vi overfor den største humanitære krisen i verden, sier Dagfinn Høybråten, generalsekretær i Kirkens Nødhjelp.

FRYKTER SULT OG MASSEDØD

Akkurat nå er det nesten ikke mat å oppdrive, og folk går fra skanse til skanse.

– Hvis avlingene slår feil nå, står verden overfor en sultkatastrofe i Sudan. Dette utvikler seg rett foran øynene våre, og det er en enorm krise. Det er svært begrenset tilgang for å komme fram med nødhjelp, sier Høybråten.

Det haster med humanitære korridorer, mener han.

– Det må presses på for økt tilgang slik at nødhjelpen kommer frem.

Konflikten står mellom landets to øverste

militære ledere, begge medlemmer av militærjuntaen som har ledet landet siden kuppet i 2021 – hærsjef og juntaleder Abdel Fattah al-Burhan og hans nestkommanderende, RSFs leder Mohamed Hamdan Dagalo.

Kampene brøt ut 15. april for ett år siden.

SULT SOM VÅPEN I KRIG

Sammen med 25 andre bistandsorganisasjoner i Sudan advarer Kirkens Nødhjelp nå mot den eskalerende konflikten som stopper nødhjelp fra å komme frem. Vold og angrep skjer hyppigere og rammer sivilbefolkningen hardt.

– Vi ser også at kjønnsbasert vold øker. I Sudan brukes både voldtekt og sult som våpen i krig. Kvinner må velge mellom sult og sikkerhet. Å komme seg til marked, åker, matutlevering eller til butikker er forbundet med stor risiko, forklarer Høybråten.

Det har også kommet rapporter om kvinner og jenter som tvinges til sex i bytte mot mat og økning i tenåringsgraviditeter og tvangsekteskap.

VANNTÅRNET BESTÅR

– Kirkens Nødhjelp har jobbet i Sudan i over 50 år. Vi har stått sammen med su-

danerne i alle disse årene, og vi skal ikke forlate dem nå, understreker Høybråten. Siden krigen startet, har vi nådd ut til nesten 48.000 mennesker med vårt vannarbeid, blant annet ved å sikre tilgang til rent vann, doer og hygienepakker med såper og bind i Gedaref og White Nile.

I det samme området har vi nådd ut til nesten 19.000 mennesker med vårt arbeid med kjønnsbasert vold, og vi har nådd ut til nesten 14.000 med forebygging av barneekteskap og tenåringsgraviditeter.

– På grunn av sult er det viktig å sikre mattilgang. Derfor har over 18.000 mennesker fått opplæring i jordbruk og ny teknologi. De har også fått utdelt frø, sier han.

Høybråten understreker at det er gledelig å se at vanntårnet vi har bygd og opplæringen vi ga i 2020 i Darfur, nå gir vann til flere tusen i byen Zalingei i Darfur. Byen er hardt rammet av krig. Det meste her er plyndret og ødelagt, men vannkomiteen har greid å holde liv i både vanntårnet og vannpumpene vi tidligere satt opp i flyktingleirene.

– Det at vannkomiteen har driftet vanntårnet og sørget for vann til mennesker på flukt, gir håp. Det viser at vi ikke må gi opp, avslutter han. ■

tørste flyktningkrise

Kirkens Nødhjelp vannarbeid for å sikre tilgang til rent vann, doer og hygiene-pakke har nådd ut til nesten 48.000 mennesker siden krigen startet.

– Norge har et særlig ansvar

Landene som har gjort minst for å skape klimautfordringene, er ofte de som rammes hardest. Dette bildet er fra Somalia, der kamelen til Abdihadir Mohamed Farah døde av tørken.

Hvordan kan norske politikere bidra til å bekjempe fattigdom, ulikhet og klimaendringer i verden? Det er noe av det Kirkens Nødhjelp prøver å gi svar på med en ny rapport.

TEKST: Åsne Gullikstad FOTO: Håvard Bjelland

Tørke i Zambia, flom i Sør-Sudan, krig i Gaza, Ukraina og Sudan: Dette er bare noen av krisene i verden i 2024. Samtidig vokser ulikhetene i og mellom land, og vi ser eksempler på økt splittelse globalt.

Det er en del av bakteppet for rapporten «Vesten mot resten? Norsk politikk i en globalisert verden», som Kirkens Nødhjelp har gitt ut i år.

Den tar for seg de store utviklingstrekkene i verden: åtte globale trender som bygger opp under økt splittelse, som gjør det vanskeligere for verden å løse store globale utfordringer (se faktaboks).

Kirkens Nødhjelp presenterer også forslag til konkrete politiske løsninger for hvordan norske politikere kan håndtere disse utfordringene framover.

– Norsk politikk har betydning også for mennesker utenfor våre landegrenser. Det er det viktig at både politikere og velgere er klar over, sier Aksel Jakobsen, leder for avdeling for kommunikasjon og politikk i Kirkens Nødhjelp.

– DET HANDLER OM POLITISK VILJE

At rapporten kommer i år, er ikke tilfeldig. I 2025 er det stortingsvalg, og anbefalingene i rapporten gis som innspill til partiene idet de skal lage sine partiprogrammer for den neste stortingsperioden.

– Verden har ressurser nok til å sikre gode helsetjenester, utrydde sult og gjøre slutt på ekstrem fattigdom. Hvor langt vi kommer, handler om politisk vilje, og stortingsvalget setter tonen for hvor ambisiøs

Utenriksminister Espen Barth Eide og leder av Stortingets utenriks- og forsvarskomite Ine Eriksen Søreide var blant dem som deltok på lanseringen.

Aksel Jakobsen er leder for avdeling for kommunikasjon og politikk i Kirkens Nødhjelp.

Norge skal være. Vi må huske at sammenliknet med de aller fleste land har Norge et unikt finansielt handlingsrom med enorme ekstraintekter fra olje og gass på grunn av krigen i Ukraina. Det gir Norge både mulighet og et særlig ansvar for å bidra, sier Jakobsen.

– Hvorfor er det viktig at Kirkens Nødhjelp prøver å påvirke norsk politikk, blant annet ved å lage slike rapporter?

– Kirkens Nødhjelps oppdrag er å redde liv og kjempe for rettferdighet. Det arbeider vi for hver dag sammen med våre lokale partnere i de landene hvor vi er til stede. Samtidig vil vi påvirke norske myndigheter til å ta ansvar i arbeidet mot klimødeleggelsene og styrke Norges bidrag til kampen mot ekstrem fattigdom, undertrykkelse og brudd på grunnleggende menneskerettigheter, sier Jakobsen.

FATTIGE RAMMES HARDEST

Rapporten ble presentert 12. februar i en fullsatt sal i Litteraturhuset i Oslo, der Kirkens Nødhjelp hadde invitert til debatt.

I panelet satt utenriksminister Espen Barth Eide (Ap), leder av Stortingets utenriks- og forsvarskomite Ine Eriksen Søreide (Høyre), generalsekretær Dagfinn Høybråten i Kirkens Nødhjelp og generalsekretær Raymond Johansen i Norsk Folkehjelp. Samtalen ble ledet av generalsekretær Catharina Bu i FN-sambandet.

I 2025 vil det være fem år til FNs bærekraftsmål skal nås. Disse målene er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Kirkens Nødhjelp merker mange av de globale trendene i landene organisasjonen jobber i.

– I landene vi jobber i, ser vi for eksempel tydelig at klimakrisen ikke er noe som truer en gang i fremtiden; det er en realitet i dag. Ekstremvær, tørke og flomkatastrofer skyver hver dag nye mennesker inn i sult og fattigdom og ødelegger for økonomisk utvikling, sier Jakobsen.

Her kan Norge spille en rolle, påpeker han.

– Det er så urettferdig: De landene som har gjort minst for å skape klimautfordringene, er de som rammes hardest. Da er det utrolig viktig at Norge og andre rike land ikke bruker av bistanden til fattigdomsbekjempelse for å betale for våre internasjonale klimaforpliktelser. Da skyver vi egentlig klimaregningen til verdens fattige. ■

DETTE SIER RAPPORTEN

Disse åtte trendene påvirker norsk politikk, ifølge Kirkens Nødhjelps rapport «Vesten mot resten»:

- Det humanitære systemet er under press.
- Langsiktig bistand uthules.
- Globale fellesgoder er i konflikt med bistand.
- Rike land gir ikke nok til klimafinansiering.
- Det er for liten politisk vilje i møte med klima- og miljøkrisen.
- Den globale ulikheten øker.
- Grunnleggende rettigheter og sivilsamfunn innskrenkes.
- Tilbakeslag for likestillingen.

– Jenter og kvinners rettigheter er under press og må beskyttes

Etter mange år med framskritt for jenter og kvinners rettigheter globalt opplever verden en tilbakegang i utviklingen. – Bestemødre frykter nå at deres barnebarn vil ha færre rettigheter enn de selv hadde, sier Anne-Grete Larsen, seniorrådgiver i Kirkens Nødhjelp.

TEKST: Kristine Eid FOTO: Håvard Bjelland og Hanne Iglebæk Christensen

I Nsanje-distriktet i Malawi har Kirkens Nødhjelp jobbet med religiøse ledere for å få stoppe ulovlig barneekteskap.

– Etter flere tiår med framgang i arbeidet med kjønnsbasert vold og seksuelle og reproduktiv helse og rettigheter i mange land ser vi nå en tilbakegang og er svært bekymret for jenter og kvinners rettigheter, sier Anne-Grete Larsen.

Hun leder organisasjonens arbeid med internasjonale kirkelige aktører og jobber med menneskerettigheter og internasjonal utvikling.

Larsen har nylig vært med på å skrive en rapport om Kirkens Nødhjelps arbeid med kjønnsbasert vold og seksuell og reproduktiv helse.

– Kirkens Nødhjelp jobber med kjønnsbasert vold i rundt 20 land. Vårt mål er at ingen jenter og kvinner skal oppleve kjønnsbasert vold. For å oppnå dette samarbeider vi blant annet med myndigheter, ledere i lokalsamfunn og religiøse aktører, forteller Larsen.

– AVGJØRENDE FOR LIKESTILLING

Kjønnsbasert vold er et av de mest utbredte menneskerettighetsbruddene i verden. Eksempler på kjønnsbasert vold kan være barneekteskap, kjønnslemlestelse, seksualisert vold eller vold i relasjoner. FN anslår at en av tre jenter vil oppleve kjønnsbasert vold i løpet av livet.

– Vi arbeider mot kjønnsbasert vold fordi det er helt avgjørende for likestilling og utvikling, og fordi kjønnsbasert vold øker i krig og konflikt, og forverrer situasjonen for de som rammes, sier Larsen.

Eksempler på dette er Kirkens Nødhjelps arbeid for å få en slutt på kjønnslemlestelse av jenter og kvinner i Etiopia. Her har vi blant annet jobbet med religiøse ledere for å få lokalsamfunn til å forstå at kjønnslemlestelse er en skadelig praksis som må ta slutt.

Anne-Grete Larsen leder Kirkens Nødhjelps samarbeid med internasjonale kirkelige aktører.

KJØNNSBASERT VOLD ØKER

Larsen forteller at vi nå ser en global trend hvor kvinner får færre rettigheter, og kjønnsbasert vold øker.

– En av årsakene til dette er covid-19-pandemien, da mange jenter og kvinner ikke kunne gå på skole og arbeid, og ble utsatt for kjønnsbasert vold hjemme. En annen årsak er at konflikter og kriger i verden har økt, og at seksualisert vold blant annet blir brukt som våpen i krig, forteller Larsen.

I krigen i Sudan har det blant annet blitt rapportert at et stort antall kvinner har blitt utsatt for voldtekt og andre former for seksuell vold i den pågående krigen i landet.

Afghanistan er et annet eksempel på et land hvor tilfeller av kjønnsbasert vold har økt. Siden Taliban tok makten i landet i 2021, har de innført 50 bestemmelser som undertrykker jenter og kvinners rettigheter.

TRYGGE FØDSLER OG FAMILIEPLANLEGGING

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter handler om retten til å bestemme over sin egen kropp og seksualitet. Blant annet handler dette om trygge fødsler og

svangerskap, om familieplanlegging, prevensjon og trygge aborter.

– I mange av landene vi arbeider i, står mange jenter i fare for å bli gravide før kroppen er fullt utviklet, blant annet som følge av barneekteskap. Et viktig mål for oss er å redusere mødre dødeligheten globalt. Vi har derfor stort fokus på seksualundervisning og familieplanlegging. Vi har blant annet utviklet egne digitale toolkit, som er tilpasset ulike aldersgrupper, og blir brukt i undervisningen, sier Larsen.

En annen viktig del av dette arbeidet er å sette fokus på at jenter og kvinner skal ha en verdig menstruasjon. I mange av landene vi arbeider i, blir jenter og kvinner diskriminert når de har menses, og får for eksempel ikke gå på skolen. «Period with dignity» er en global kampanje Kirkens Nødhjelp har vært med på, som har som mål å bryte tabuene rundt menses og gi jenter og kvinner en verdig menstruasjon.

– NORGE SPILLER EN VIKTIG ROLLE

Neste år er det 30 år siden FNs kvinnekonferanse i Beijing. Konferansen var et betydningsfullt vendepunkt for likestilling, og en handlingsplan for å sikre kvinners rettigheter ble vedtatt av 189 land. Siden den gangen har det vært møter hvert femte år for å evaluere arbeidet med handlingsplanen, og i 2025 finner det neste møtet sted.

– Nå ser vi en tilbakegang i denne viktige kampen, og det er svært bekymringsverdig. Bestemødre frykter nå at deres barnebarn vil ha færre rettigheter enn de selv hadde. Det kan vi ikke godta. Norge har allerede spilt en viktig rolle for jenter og kvinners rettigheter. Det som blir viktig i tiden framover, er at Norge fortsetter å pushe på for å fremme jenter og kvinners rettigheter, sier Larsen. ■

Testamentgaver redder og endrer liv!

– Vi er svært takknemlige for de betydningsfulle gavene vi får fra mennesker som testamenterer verdier til vårt arbeid, sier Siv Holthe Krogh, som jobber med testamentgaver i Kirkens Nødhjelp. Sammen med samarbeidspartner Andreas Poulsson i Codex Advokat svarer de her på noen spørsmål om arv, testament og testamentgaver.

– *Hvorfor kan det være lurt å skrive testament?*

– Alle trenger ikke skrive testament. Uten testament vil det du etterlater deg, fordeles etter arveloven. Men dersom du ønsker å gi til en hjertesak, må du skrive testament. Du må også skrive testament om du ønsker en annen fordeling enn det arveloven bestemmer, om du har meninger om hvordan konkrete ting skal fordeles, eller om du vil bestemme noe

annet praktisk om begravelse eller arveoppgjør. Et testament kan skape klarhet og ro rundt fordelingen av arv, enten du har livsarvinger eller ikke, og uansett hvor store eller små verdier du etterlater deg.

Du trenger ikke velge mellom dine nærmeste og din hjertesak i testamentet; selv en liten del av din arv kan skape store endringer i livene til mennesker som mangler det meste.

– *Hvor kan man få mer informasjon om dette?*

– Vi får endel spørsmål om arv, testament og testamentgaver og startet derfor med gratis informasjonsmøter i Oslo for ni år siden. Møtene er populære, og i år holder vi møter i Trondheim og Oslo i mai samt Bergen og Stavanger i september. Her går vi gjennom arvereglene og viser hvordan man kan sette opp et testament.

– *Hva bør man gjøre?*

– Det trenger ikke å være komplisert å sette opp et testament, men det kan være lurt med litt hjelp fra en advokat. Ønsker du å gi en testamentgave til Kirkens Nødhjelps arbeid, kan vi tilby gratis advokatbistand. **Ta gjerne kontakt på 480 52 166 eller send en e-post til shk@nca.no om du ønsker å melde deg på et gratis informasjonsmøte eller ønsker mer informasjon om gratis advokatbistand til å sette opp et testament. ■**

Ønsker du å tilgodese dine hjertesaker i testamentet?

**Har du spørsmål rundt opprettelse av testament?
Lurer du på hvem som kan arve deg, eller hvordan et testament skal se ut?
Hvordan går du frem dersom du ønsker å gi deler av arven til veldedige formål?**

Velkommen til åpent informasjonsmøte om arv og testament:

Trondheim: 21. mai, kl. 13-15 eller kl. 17-19
Hornemansgården, Kongens gate 7

Oslo: 28. mai, kl. 13-15 eller kl. 17-19
Norges Røde Kors, Hausmanns gate 7

Bergen: 17. september, kl. 13-15 eller kl. 17-19
Litteraturhuset, Østre Skostredet 5-7

Stavanger: 18. september, kl. 13-15 eller kl. 17-19
Folkets Hus, Løkkeveien 22

Advokat og partner Karen Margrethe Bugge i Advokatfirmaet Hjort informerer om arvereglene og viser på en enkel og forståelig måte hvordan man kan opprette et testament. Organisasjonene som inviterer vil være til stede for spørsmål, og stiller med egne jurister som kan bistå videre.

Arrangementet er gratis, men krever påmelding. Enkel servering.
Gå til **www.arvenetterdeg.no** eller ring Siv Holthe Krogh i Kirkens Nødhjelp på telefon **480 52 166** for mer informasjon.

Arven etter deg

Andakt

Av Ingeborg Synøve Midttømme, biskopen i Møre bispedømme

What Would Jesus Do?

WWJD – What Would Jesus Do? Bokstavene lyser mot meg på et stripete, vevd armbånd. Det er lenge siden jeg har brukt det. Det har havnet i en skuff med mye jeg bare kan kvitte meg med, men ikke dette.

Armbåndet var – og er – en identitetsmarkør. «What Would Jesus Do?» Hva ville Jesus gjort? Spørsmålet kunne ikke vært mer dagsaktuelt og relevant i en tid hvor klimakrise og krigshandlinger preger nyhetsbildet og tar oppmerksomheten. Hva ville Jesus gjort?

Jesusfortellingene i evangeliene beskriver det ene møtet etter det andre hvor Jesus ser den enkelte som lider, lar seg berøre og griper inn. «What Would Jesus Do?» Spørsmålet er både krevende og givende. Det utfordrer mitt blikk. Hvor skal jeg se? Se på Jesus. WWJD gjengis også som «Walk With Jesus Daily». Gå sammen med ham. Løfte blikket fra meg selv og over på ham. Da skjer det noe. Blikket utvides.

Vi har en Gud som ser, som hører og kjenner smerten. Vårt oppdrag, vårt kall, er å være hans forlengede arm inn i vår tid.

Ved å løfte blikket bort fra oss selv blir det mulig å se den andre. Medmennesker som lider, angår oss. Kampen for rettferdighet innebærer å stille seg ved siden. Ikke som passiv tilskuer, men i aktivt engasjement. Paulus skriver i Romerbrevet: «Still dere selv til tjeneste for Gud, som våpen for det som er rett.» Ved å flytte oppmerksomheten fra oss selv og til Gud i bønn får vi styrke til å se – og kraft til å gjøre noe med det vi ser. Bibelen kaller det «en tro som er virksom i kjærlighet».

Den kjærligheten har mange uttrykksformer. Fasteaksjonen hadde overskriften «Håp i en dråpe vann». Håp fordi vann gir liv. Kirkens Nødhjelp har i årtier arbeidet i Sudan. Før krigshandlingene brøt ut igjen, var jeg i flyktningleiren i Darfur. Der møtte jeg håpet ved en brønn. Fra sted til sted rundt i leiren så jeg håpet bli til virkelighet. Jeg så at det nyttet.

Mange hadde fått håp for framtida fordi de hadde fått rent vann. Vann til å drikke. Vann til å vanne jorda for å dyrke mat. Vann til rengjøring og forebygging av sykdom. Kjøkkenhagen stod og bugnet med alt som var vokst fram. Det ga både næring og avkastning til videre utvikling.

Jeg fikk være med inn i ei stråhytte som ga ly for sola. Der satt 11 kvinner med pengeskruet mellom seg. Samtalen var ivrig. De planla hvordan de i fellesskap kunne forvalte inntektene fra kjøkkenhagen, hjelpe hverandre videre og gi barna sine en framtid.

Jeg møtte også tre andre kvinner. På en benk i skyggen satt det ei som skulle bli bestemor og ei som skulle bli tante. De hadde båret med seg kanner med vann fra brønnen til fødestua for at hun som skulle føde, kunne få det så rent og trygt som mulig. Noen minutter etter fødselen fikk jeg gå inn i fødestua og møte henne som nettopp var blitt mor, og det nyfødte barnet.

Det er ofte sagt at kirka er verdens største håpsbevegelse. WWJD. Vår store gave er at vi har fått oppgaven med å spre håp. Oppdraget med å bringe medmennesker håp. I fellesskapet i Kirkens Nødhjelp gjør vi det. ■

Støtt Kirkens Nødhjelp
Vipps til 2426
Kontonummer 1594 22 87248

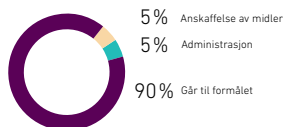

TAKK FOR AT DU STØTTER VÅRT ARBEID!

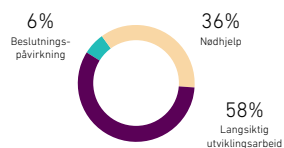
Er du ikke allerede
fast giver?

Det er det lett å bli -
send kodeord
LIV til **2426** og gi
300 kr per måned.

Slik bruker vi pengene:

Slik jobber vi:

Telefonnummer: 22 09 27 00, e-post: giver@kirkensnodhjelp.no, www.kirkensnodhjelp.no

KIRKENS NØDHJELP
actalliance